A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2025. február 13.*

„Előzetes döntéshozatal – Polgári és kereskedelmi ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – Joghatóság, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása polgári és kereskedelmi ügyekben – 1215/2012/EU rendelet – Különös joghatóságok – A 8. cikk 1. pontja – Több alperes – A kérelmek közötti »olyan szoros kapcsolat« fennállása, hogy célszerű azokat együttesen tárgyalni és róluk együtt határozni – EUMSZ 102. cikk – A »vállalkozás« fogalma – Anyavállalat és leányvállalat – A leányvállalat által elkövetett jogsértés – Az anyavállalat által gyakorolt meghatározó befolyás vélelme – Egyetemleges felelősség – Valamely nemzeti versenyhatóság határozata – Kártérítés iránti kereset”

A C-393/23. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Hoge Raad der Nederlanden (Hollandia legfelsőbb bírósága) a Bírósághoz 2023. június 28-án érkezett, 2023. június 23-i határozatával terjesztett elő

az **Athenian Brewery SA**,

a **Heineken NV**

és

a **Macedonian Thrace Brewery SA**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: I. Jarukaitis, a negyedik tanács elnöke, az ötödik tanács elnökeként eljárva, D. Gratsias (előadó) és E. Regan bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: A. Lamote tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2024. június 6-i tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: holland.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az Athenian Brewery SA és a Heineken NV képviseletében R. Dufour és E. Pijnacker Hordijk advocaten,

– a Macedonian Thrace Brewery SA képviseletében A. J. M. J. de Moncuit de Boiscuillé avocat, J. W. Fanoy, P. A. Fruytier, T. S. Hoyer és M. H. J. van Maanen advocaten,

– az Európai Bizottság képviseletében S. Noë és W. Wils, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2024. szeptember 26-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.) 8. cikke 1. pontjának értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az egyfelől az Athenian Brewery SA (a továbbiakban: AB) és a Heineken NV, másfelől a Macedonian Thrace Brewery SA (a továbbiakban: MTB) között az AB-nek és a Heinekennek az EUMSZ 102. cikk és a 2011. április 20–i Nomos 3959/2011 prostasia tou eleutherou Antagonismou (a verseny védelméről szóló 3959. sz. törvény) (FEK A’ 93) 2. cikkének az AB általi megsértése miatt az MTB által elszenvedett kár megtérítése tekintetében fennálló egyetemleges felelősségének megállapítása tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az 1/2003 rendelet

3 A[z EUMSZ 101. cikkben és az EUMSZ 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) „A tagállamok versenyhatóságainak jogköre” című 5. cikkének első mondata a következőket írja elő:

„A tagállamok versenyhatóságai egyedi ügyekben alkalmazhatják a[z EUMSZ 101. és az EUMSZ 102. cikket]. […]”

4 E rendeletnek „A közösségi versenyjog egységes alkalmazása” című 16. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Amennyiben a nemzeti bíróságok hoznak határozatot a[z EUMSZ 101. vagy az EUMSZ 102. cikk] hatálya alá tartozó olyan megállapodásokról, döntésekről vagy magatartásokról, amelyek már bizottsági határozat tárgyát képezik, nem hozhatnak a Bizottság által elfogadott határozattal ellentétes határozatot. Kerülniük kell továbbá az olyan határozat kibocsátását, amely ellentétben állna a Bizottság által kezdeményezett eljárásban a Bizottság által tervezett határozattal. E célból a nemzeti bíróság

felmérheti, hogy szükséges-e az előtte folyó eljárást felfüggeszteni. Ez a kötelezettség nem érinti a[z EUMSZ 267. cikk] szerinti jogokat és kötelezettségeket.”

5 E rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján a Bizottság határozattal bírságot szabhat ki a vállalkozásokra vagy vállalkozások társulásaira, amennyiben azok akár szándékosan, akár gondatlanságból megsértik az EUMSZ 101. vagy az EUMSZ 102. cikket.

Az 1215/2012 rendelet

6 Az 1215/2012 rendelet (15), (16) és (21) preambulumbekezdése a következőket mondja ki:

„(15) A joghatósági szabályoknak nagymértékben kiszámíthatóknak kell lenniük, és azt az elvet kell követniük, hogy a joghatóságot általában az alperes lakóhelye alapozza meg. A joghatóságnak ezen az alapon mindenkor megállapíthatónak kell lennie, kivéve egyes pontosan meghatározott eseteket, amelyekben a jogvita tárgya vagy a felek szerződéses szabadsága eltérő kapcsoló tényezőt kíván meg. A jogi személyek székhelyét a közös szabályok átláthatóságának fokozása és a joghatósági okok összeütközése elkerülése végett önállóan kell meghatározni.

(16) Az alperes lakóhelyén vagy székhelyén kívül a bíróság és a per közötti szoros kapcsolaton alapuló vagylagos joghatósági okokat is meg kell állapítani az igazságszolgáltatás megbízható működésének előmozdítása érdekében. A szoros kapcsolat megléte jogbiztonságot nyújt és elkerüli azt, hogy az alperes ellen egy olyan tagállam bíróságán indíthassanak eljárást, amelyre észszerűen nem számíthatott. […]

[…]

(21) Az igazságszolgáltatás harmonikus működése érdekében a párhuzamos eljárások lehetőségét el kell kerülni, és biztosítani kell, hogy ne hozzanak egymással összeegyeztethetetlen határozatot különböző tagállamokban. Világosan és hatékonyan kell szabályozni a perfüggőség és az összefüggő eljárások megoldását, valamint a felfüggesztés alapjául szolgáló időtartam meghatározásának tekintetében fennálló nemzeti eltérésekből adódó problémák elhárítását. E rendelet alkalmazásában az említett időtartamot önállóan kell meghatározni.”

7 E rendelet II. fejezetének „Általános rendelkezések” című 1. szakaszában található 4. cikkének (1) bekezdése a következőképpen szól:

„E rendelet rendelkezéseire is figyelemmel valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető.”

8 E rendelet ugyanezen szakaszba tartozó 5. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállam bíróságai előtt kizárólag e fejezet 2–7. szakaszában megállapított rendelkezések alapján perelhető.”

9 Ugyanezen rendelet 8. cikkének 1. pontja, amely e rendelet II. fejezetének „Különös joghatóság” című 2. szakaszában található, a következőképpen rendelkezik:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy perelhető továbbá:

1. amennyiben több személy együttes perlése esetén az adott személy az alperesek egyike, bármely alperes lakóhelyének vagy székhelyének bírósága előtt, feltéve hogy a keresetek között olyan szoros kapcsolat áll fenn, hogy az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése érdekében célszerű azokat együttesen tárgyalni és róluk együtt határozni;

[…]”

A 2014/104/EU irányelv

10 A tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról szóló, 2014. november 26-i 2014/104/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek (HL 2014. L 349., 1. o.) „A nemzeti határozatok hatálya” című 9. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a valamely nemzeti versenyhatóság vagy felülvizsgálati bíróság által hozott jogerős határozatban megállapított versenyjogi jogsértés megtörténte ne legyen vitatható az EUMSZ 101. vagy 102. [cikk], illetve a nemzeti versenyjog alapján a nemzeti bíróságoknál indított kártérítési perekben.

(2) A tagállamok biztosítják, hogy amennyiben az (1) bekezdésben említett jogerős határozatot egy másik tagállamban hozták meg, e jogerős határozatra az adott tagállam bírósága előtt a nemzeti joggal összhangban legalább mint a versenyjogi jogsértés megtörténtének prima facie bizonyítékára hivatkozni lehessen, és azt adott esetben a felek által előterjesztett egyéb bizonyítékokkal együtt meg lehessen vizsgálni.

(3) E cikk nem érinti a nemzeti bíróságok EUMSZ 267. [cikk] szerinti jogait és kötelezettségeit.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

11 Az AB és az MTB görögországi székhelyű sörgyárak, amelyek a görög sörpiacon tevékenykednek. Az AB a Heineken-csoport tagja, amelynek anyavállalata, a Heineken Amszterdamban (Hollandia) rendelkezik székhellyel. A Heineken határozza meg a csoport stratégiáját és célkitűzéseit. Maga azonban nem folytat operatív tevékenységet Görögországban. 1998 szeptembere és 2014. szeptember 14. között a Heineken közvetve körülbelül 98,8%-os részesedéssel rendelkezett az AB tőkéjében.

12 2014. szeptember 19-i határozatában az Epitropi Antagonismou (versenybizottság, Görögország) megállapította, hogy az AB az előző pontban említett időszakban visszaélt a görög sörpiacon fennálló erőfölényével, és hogy e magatartást az EUMSZ 102. cikkbe, valamint a verseny védelméről szóló 3959. sz. törvény 2. cikkébe ütköző egységes és folyamatos jogsértésnek kell minősíteni. Jóllehet az MTB kérte a versenybizottságtól, hogy az terjessze ki a vizsgálatot a Heinekenre, e bizottság e határozatban többek között megállapította, hogy semmi nem bizonyítja, hogy a Heineken közvetlenül részt vett a megállapított jogsértésekben, és hogy a

különleges körülmények alapján nem vélelmezhető, hogy a Heineken meghatározó befolyást gyakorolt az AB-re. E bizottság e határozatban nem foglalt állást a Bíróság ítélkezési gyakorlatában elismert megdönthető vélelemről, amely szerint abban a különös esetben, ha az anyavállalat közvetlenül vagy közvetve kizárólagos vagy közel kizárólagos tőkerészesedéssel rendelkezik a versenyszabályokat megsértő leányvállalatában, ezen anyavállalat ténylegesen meghatározó befolyást gyakorol e leányvállalat magatartására, és felelősségre vonható a jogsértésért ugyanúgy, mint az említett leányvállalat (a továbbiakban: a meghatározó befolyás és az anyavállalat felelősségének vélelme).

13 Az MTB arra irányuló kérelmet nyújtott be a rechtbank Amsterdamhoz (amszterdami bíróság, Hollandia), hogy a bíróság állapítsa meg az AB és a Heineken egyetemleges felelősségét az előző pontban említett jogsértésért, és ebből következően egyetemlegesen kötelezze őket az MTB által e jogsértés miatt elszenvedett teljes kár megtérítésére. Az AB és a Heineken többek között azt kérte a rechtbank Amsterdamtól (amszterdami bíróság), hogy az állapítsa meg az AB ellen benyújtott kérelem elbírálására vonatkozó joghatóságának hiányát. A rechtbank Amsterdam (amszterdami bíróság) az 1215/2012 rendelet 4. cikkének (1) bekezdése alapján megállapította joghatóságát a Heineken ellen benyújtott kérelmek elbírálására, mivel e társaság székhelye Amszterdamban van. Ezzel szemben helyt adott az AB és a Heineken által benyújtott, joghatóság hiányának megállapítása iránti kérelemnek, és az AB-vel szemben joghatóságának hiányát állapította meg, mivel álláspontja szerint nem állt fenn az 1215/2012 rendelet 8. cikkének 1. pontja értelmében vett „olyan szoros kapcsolat” a Heineken és az AB ellen indított kereset között, hogy az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése érdekében célszerű lett volna azokat együttesen tárgyalni és róluk együtt határozni.

14 A fellebbezés tárgyában eljáró Gerechtshof Amsterdam (amszterdami fellebbviteli bíróság, Hollandia) hatályon kívül helyezte a rechtbank Amsterdam (amszterdami bíróság) határozatát, elutasította a Heineken és az AB közbenső kérelmét, és az ügyet újbóli vizsgálat és érdemi határozat meghozatala céljából visszautalta ez utóbbi bíróság elé. E fellebbviteli bíróság lényegében úgy ítélte meg, hogy e társaságok azonos ténybeli helyzetben vannak, és nem zárható ki kellő bizonyossággal, hogy egy és ugyanazon vállalkozást alkotnak.

15 Az AB és a Heineken felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Hoge Raad der Nederlandenhez (Hollandia legfelsőbb bírósága), amely a kérdést előterjesztő bíróság.

16 E bíróság rámutat arra, hogy az előtte folyamatban lévő ügy különbözik a 2015. május 21-i CDC Hydrogen Peroxide ítélet (C-352/13, EU:C:2015:335) alapjául szolgáló ügytől, amely ítéletben a Bíróság többek között kimondta, hogy az uniós jog által előírt kartelltilalomnak a Bizottság határozatában megállapított egységes és folyamatos megsértésében földrajzi és időbeli szempontból eltérő módon részt vevő vállalkozásokkal szembeni kérelmek között „olyan szoros kapcsolat” állt fenn, hogy célszerű azokat együttesen tárgyalni és róluk együtt határozni. Márpedig a jelen ügyben a versenyszabályok megsértését nem a Bizottság, hanem a versenybizottság mint nemzeti versenyhatóság határozata állapította meg. Egyébiránt nem vitatott, hogy a Heineken maga nem végzett ügyleteket a görög sörpiacon, és az MTB által vele szemben benyújtott kérelem kizárólag az AB magatartására gyakorolt meghatározó befolyásán alapul. Amikor az alperes, mint a jelen ügyben is, indokolással ellátott módon vitatja, hogy ilyen befolyást gyakorolt, felmerül a kérdés, hogy a Bíróság által a 2015. január 28-i Kolassa ítéletben (C-375/13, EU:C:2015:37) és a 2016. június 16-i Universal Music International Holding ítéletben (C-12/15, EU:C:2016:449) megállapított kritériumnak megfelelően hivatkozni lehet-e az

anyavállalat meghatározó befolyásának és felelősségének vélelmére, amely esetben az eljáró bíróságnak el kell ismernie az ügy elbírálására vonatkozó joghatóságát, kivéve ha az érintett anyavállalat részletes bizonyításfelvétel nélkül megdönti ezt a vélelmet.

17 E körülmények között a Hoge Raad der Nederlanden (Hollandia legfelsőbb bírósága) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Az alapügyben szereplőhöz hasonló esetben az anyavállalat székhelye szerinti bíróságnak [az 1215/2012] rendelet 8. cikkének 1. pontja szerinti joghatóságának vizsgálata során a más tagállamban letelepedett leányvállalat tekintetében a szoros kapcsolat e rendelkezésben előírt követelményével összefüggésben az anyavállalat által a leányvállalat gazdasági tevékenységére gyakorolt, a jogvita tárgyát képező meghatározó befolyásra vonatkozó, az anyagi versenyjogban elismert vélelmet kell-e alapul vennie?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén: hogyan kell ebben az összefüggésben konkretizálni a [2015. január 28-i] Kolassa ítéletben (C-375/13, EU:C:2015:37) és a [2016. június 16-i] Universal Music International Holding ítéletben (C-12/15, EU:C:2016:449) megfogalmazott mércét? Ebben az esetben – ha vitatott, hogy az anyavállalat meghatározó befolyást gyakorol-e a leányvállalat gazdasági tevékenységére – elegendő-e [az 1215/2012] rendelet 8. cikkének (1) bekezdése szerinti joghatóság feltételezéséhez e leányvállalat tekintetében, hogy nem tekinthető eleve kizártnak, hogy fennállt ilyen meghatározó befolyás?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

18 Kérdéseivel, amelyeket célszerű együttesen vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az 1215/2012 rendelet 8. cikkének 1. pontját akként kell-e értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az, hogy olyan kérelmek esetén, amelyek arra irányulnak, hogy az anyavállalatot és a leányvállalatot egyetemlegesen kötelezzék a versenyszabályok e leányvállalat általi megsértése miatt keletkezett kár megtérítésére, az anyavállalat székhelye szerinti bíróság, amelyhez e kérelmeket benyújtották, joghatóságának megállapítása érdekében kizárólag arra a vélelemre támaszkodik, amely szerint ha az anyavállalat a versenyszabályokat megsértő leányvállalatban közvetlenül vagy közvetve kizárólagos vagy közel kizárólagos tőkerészesedéssel rendelkezik, akkor meghatározó befolyást gyakorol e leányvállalatra.

19 Az 1215/2012 rendelet 8. cikkének 1. pontja úgy rendelkezik, hogy valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy perelhető, ha több személy együttes perlése esetén az adott személy az alperesek egyike, bármely alperes lakóhelyének bírósága előtt, feltéve hogy a keresetek között „olyan szoros kapcsolat” áll fenn, hogy az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése érdekében célszerű azokat együttesen tárgyalni és róluk együtt határozni.

20 Az 1215/2012 rendelet 8. cikkének 1. pontjában foglalt joghatósági szabály célja e rendelet (16) és (21) preambulumbekezdésének megfelelően a megfelelő igazságszolgáltatás elősegítése, a párhuzamos eljárások lehetőségének minimálisra csökkentése, valamint annak elkerülése, hogy különböző tagállamokban egymással összeegyeztethetetlen határozatokat hozzanak (2023. szeptember 7-i Beverage City Polska ítélet, C-832/21, EU:C:2023:635, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

21 E különös joghatósági szabályt, mivel eltérést enged az alperes lakóhelye szerinti bíróság joghatóságát kimondó, az 1215/2012 rendelet 4. cikkében foglalt elvtől, szigorúan kell értelmezni, nem lépve túl az e rendeletben kifejezetten előírt eseteken (2023. szeptember 7-i Beverage City Polska ítélet, C-832/21, EU:C:2023:635, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

22 Ebből következik, hogy az 1215/2012 rendelet 8. cikke 1. pontjának alkalmazásához azt kell megvizsgálni, hogy az ugyanazon felperes által különböző alperesekkel szemben benyújtott különböző kérelmek között fennáll-e olyan összefüggés, amely alapján az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése érdekében célszerű azokat együttesen elbírálni. E tekintetben ahhoz, hogy a határozatokat összeegyeztethetetlennek lehessen tekinteni, nem elegendő az, hogy eltérés van közöttük a jogvita megoldását illetően, az is szükséges, hogy ez az eltérés ugyanazon ténybeli és jogi helyzetben álljon fenn (2015. május 21-i CDC Hydrogen Peroxide ítélet, C-352/13, EU:C:2015:335, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

23 Mindazonáltal a Bíróság kimondta, hogy az 1215/2012 rendelet 8. cikkének 1. pontjában foglalt szabály nem értelmezhető úgy, hogy az lehetővé teszi a felperes számára, hogy pusztán azért indítson keresetet több alperes ellen, hogy ezen alperesek egyikét kivonja a lakóhelye szerinti bíróság joghatósága alól, és ily módon e rendelkezés alkalmazási feltételeinek mesterséges megteremtésével vagy fenntartásával eltérítse az e rendelkezésben szereplő joghatósági szabályt (2023. szeptember 7-i Beverage City Polska ítélet, C-832/21, EU:C:2023:635, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

24 A Bíróság azt is megállapította, hogy kizárt az a feltételezés, hogy a felperes kizárólag azért indított keresetet több alperes ellen, hogy egyiküket kivonja a lakóhelye szerinti bíróság joghatósága alól, amennyiben szoros kapcsolat áll fenn az egyes alperesek ellen benyújtott keresetek között a benyújtásuk időpontjában, vagyis ha az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése érdekében célszerű azokat együttesen tárgyalni és róluk együtt határozni (lásd analógia útján: 2007. október 11-i Freeport ítélet, C-98/06, EU:C:2007:595, 54. pont; 2015. május 21–i CDC Hydrogen Peroxide ítélet, C-352/13, EU:C:2015:335, 28. pont; 2023. szeptember 7–i Beverage City Polska ítélet, C-832/21, EU:C:2023:635, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ebből a Bíróság azt a következtetést vonta le, hogy olyan kérelmek esetén, amelyek a benyújtásuk időpontjában a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 2. kötet, 42. o.; helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o.; HL 2011. L 124., 47. o.) 6. cikkének 1. pontja értelmében – amely az 1215/2012 rendelet 8. cikke 1. pontjának felel meg – összefüggőek, az eljáró bíróság csak akkor állapíthatja meg az e rendelkezésben szereplő joghatósági szabállyal való esetleges visszaélést, ha olyan valószínűsítő körülmények állnak fenn, amelyek lehetővé teszik számára annak megállapítását, hogy a felperes mesterségesen teremtette meg vagy tartotta fenn az említett rendelkezés alkalmazási feltételeit (lásd analógia útján: 2015. május 21-i CDC Hydrogen Peroxide ítélet, C-352/13, EU:C:2015:335, 29. pont).

25 Ennélfogva a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy a különböző alperesekkel szembeni kérelmeket illetően az előtte folyamatban lévő ügy valamennyi releváns körülményét figyelembe véve értékelje, hogy ugyanazon jogi és ténybeli helyzet áll-e fenn, és hogy meggyőződjön arról, hogy a kizárólag azon alperesekkel szemben benyújtott kérelmeknek, amelyek lakóhelye igazolja az eljáró bíróság joghatóságát, nem az a céljuk, hogy mesterségesen megfeleljenek az 1215/2012 rendelet 8. cikke 1. pontja alkalmazási feltételeinek (lásd ebben az értelemben: 2023. szeptember

7-i Beverage City Polska ítélet, C-832/21, EU:C:2023:635, 42. és 45. pont). A Bíróság mindazonáltal megadhatja a kérdést előterjesztő bíróságnak az uniós jog értelmezésének azon elemeit, amelyek ezen értékelés szempontjából hasznosak.

26 Ebből a szempontból emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság kimondta, hogy az ugyanazon ténybeli és jogi helyzet fennállására vonatkozó feltételt teljesültnek kell tekinteni, ha az uniós versenyjog szabályainak a Bizottság valamely határozatában megállapított egységes és folyamatos megsértésében részt vevő több vállalkozásra alperesként hivatkoznak az e jogsértésben való részvételükre alapított kérelmek, annak ellenére, hogy az alapeljárás alperesei mind földrajzi, mind időbeli szempontból eltérő módon vettek részt az érintett kartell végrehajtásában (lásd ebben az értelemben: 2015. május 21-i CDC Hydrogen Peroxide ítélet, C-352/13, EU:C:2015:335, 21. pont).

27 Amint arra a főtanácsnok az indítványának 40. pontjában lényegében rámutatott, ugyanez a megállapítás vonatkozik valamely társaságnak az uniós versenyszabályok megsértésében való részvételére alapított, e társasággal, valamint annak anyavállalatával szemben benyújtott kérelmekre is, amelyekben azt állítják, hogy azok együtt egy és ugyanazon vállalkozást alkottak.

28 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis az uniós versenyjog a vállalkozások tevékenységeire vonatkozik, így mivel az uniós versenyszabályok megsértéséből eredő kárért való felelősség személyes jellegű, az e szabályokat megsértő vállalkozásnak kell felelnie a jogsértéssel okozott kárért (2019. március 14-i Skanska Industrial Solutions és társai ítélet, C-724/17, EU:C:2019:204, 30. és 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

29 Ennélfogva, amennyiben bizonyított, hogy valamely társaság és leányvállalata ugyanazon gazdasági egység részét képezi, és ily módon az uniós versenyjogi szabályok értelmében egyetlen vállalkozást alkot, magának e gazdasági egységnek a fennállása határozza meg döntően a vállalkozást alkotó egyik vagy másik társaságnak a vállalkozás versenyellenes magatartásáért való felelősségét. Ennek alapján a „vállalkozás” fogalma és azon keresztül a „gazdasági egység” fogalma *ipso iure* egyetemleges felelősséget von maga után azon jogalanyok között, amelyek a jogsértés elkövetésének időpontjában gazdasági egységet alkotnak (lásd ebben az értelemben: 2021. október 6-i Sumal ítélet, C-882/19, EU:C:2021:800, 43. és 44. pont).

30 E tekintetben az a tény, hogy – mint a jelen ügyben is – az anyavállalatnak és leányvállalatának az uniós versenyszabályok megsértéséért való egyetemleges felelősségét nem állapították meg a Bizottság végleges határozatában, nem képezi akadályát annak, hogy az 1215/2012 rendelet 8. cikke 1. pontját az ilyen kérelmekre alkalmazzák.

31 Éppen ellenkezőleg, amint arra a főtanácsnok az indítványának 56. pontjában rámutatott, pontosan ebben az esetben áll fenn annak veszélye, hogy ugyanazon ténybeli és jogi helyzetben egymással összeegyeztethetetlen határozatok születnek. Márpedig, amint az az 1215/2012 rendelet (21) preambulumbekezdéséből kitűnik, az e rendelet 8. cikkének 1. pontjában foglalt rendelkezés éppen az ilyen kockázat elkerülésére irányul.

32 Az uniós versenyszabályok megsértését megállapító végleges bizottsági határozatok ugyanis az 1/2003 rendelet 16. cikkének (1) bekezdése értelmében kötelezőek minden olyan tagállami bíróságra nézve, amely ugyanazon jogsértésről dönt. Ezzel szemben, noha a 2014/104 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének megfelelően a tagállamok kötelesek biztosítani, hogy nemzeti bíróságaikat kössék a saját versenyhatóságaik által az ilyen jogsértés tárgyában hozott jogerős határozatok, egy másik tagállam versenyhatósága által hozott hasonló határozatokat illetően e

9. cikk (2) bekezdése csupán azt a kötelezettséget írja elő a tagállamok számára, hogy biztosítsák, hogy az ilyen határozatokat a nemzeti bíróságaik előtt a jogsértés *prima facie* bizonyítékaként lehessen bemutatni.

33 Az 1215/2012 rendelet 8. cikke 1. pontjának ezen értelmezése, amely szerint e rendelkezés az olyan keresetek esetében is alkalmazandó, amelyeket egyszerre nyújtanak be az anyavállalattal és azon leányvállalatával szemben, amellyel ezen anyavállalat gazdasági egységet alkot, és amelyek e leányvállalatnak az uniós versenyszabályok megsértésében való részvételén alapulnak, megfelel az e rendelet (15) és (16) preambulumbekezdésében hivatkozott, a joghatósági szabályok előreláthatóságára irányuló célkitűzéseknek és a jogbiztonság elvének.

34 A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a jogbiztonság elve többek között megköveteli, hogy a különös joghatósági szabályokat úgy értelmezzék, hogy a kellően tájékozott alperes észszerűen előre láthassa, hogy a lakóhelye szerinti állam bíróságától eltérő mely bíróság előtt indítható ellene kereset (2006. július 13-i Reisch Montage ítélet, C-103/05, EU:C:2006:471, 25. pont).

35 Márpedig ez a helyzet áll fenn az anyavállalat és a más tagállamban székhellyel rendelkező leányvállalata esetében. A jelen ítélet 28. és 29. pontjában kifejtett megfontolásokra tekintettel ugyanis mindkét társaság észszerűen előre láthatja, hogy az uniós versenyjogi szabályoknak az egyikük általi megsértése esetén az e jogsértésre alapított kérelmek elbírálása érdekében a másik társaság székhelye szerinti tagállam bíróságai előtt perelhető.

36 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság közelebbről arra keresi a választ, hogy milyen következményekkel jár az 1215/2012 rendelet 8. cikke 1. pontjának esetleges alkalmazása szempontjából egyrészt az, hogy a felperes az uniós versenyszabályok megsértésében részt vevő társasággal, valamint az e társaság tőkéjében kizárólagos vagy közel kizárólagos részesedéssel rendelkező társasággal szemben benyújtott kérelmei alátámasztása érdekében az anyavállalat meghatározó befolyására és felelősségére vonatkozó vélelemre hivatkozik, másrészt pedig az, hogy a második társaság vitatja, hogy meghatározó befolyást gyakorolt leányvállalatára, és hogy azzal gazdasági egységet alkotott.

37 E tekintetben először is emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint abban a különös esetben, ha az anyavállalat közvetlenül vagy közvetve kizárólagos vagy közel kizárólagos tőkerészesedéssel rendelkezik a versenyszabályokat megsértő leányvállalatában, az a megdönthető vélelem áll fenn, miszerint az említett anyavállalat ténylegesen meghatározó befolyást gyakorol leányvállalata magatartására (2017. október 26-i Global Steel Wire és társai kontra Bizottság ítélet, C-457/16 P és C-459/16 P-C-461/16 P, EU:C:2017:819, 84. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

38 E vélelem az uniós versenyszabályok megsértésében való részvételüket megállapító és az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése alapján bírságokat kiszabó bizottsági határozatok érintett vállalkozások általi vitatása keretében alakult ki. Ebben az összefüggésben a Bíróság pontosította, hogy ahhoz, hogy vélelmezhető legyen, hogy az anyavállalat ténylegesen meghatározó befolyást gyakorol a leányvállalat üzletpolitikájára, elegendő, ha a Bizottság bizonyítja, hogy ezen anyavállalat e leányvállalatban kizárólagos vagy közel kizárólagos tőkerészesedéssel rendelkezik. A Bizottságnak ezt követően módjában áll az anyavállalat egyetemleges felelősségét megállapítani a leányvállalatával szemben kiszabott bírság megfizetését illetően, kivéve ha az anyavállalat, amelynek feladata e vélelem megdöntése, elegendő bizonyítékot terjeszt elő annak bizonyítására,

hogy e leányvállalat önálló piaci magatartást követ (2017. október 26-i Global Steel Wire és társai kontra Bizottság ítélet, C-457/16 P és C-459/16 P-C-461/16 P, EU:C:2017:819, 84. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

39 Márpedig az anyavállalat meghatározó befolyásának és felelősségének vélelme, noha az az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése alapján hozott bizottsági határozatok vitatása keretében alakult ki, alkalmazható az olyan természetes vagy jogi személy által benyújtott kérelem esetében is, aki, illetve amely állítása szerint valamely társaságnak az uniós jog versenyszabályainak megsértésében való részvétele miatt kárt szenvedett, ha e kérelmet az e társaság tőkéjében kizárólagos vagy majdnem kizárólagos részesedéssel rendelkező másik társasággal szemben nyújtották be.

40 A Bíróság ugyanis kimondta, hogy az uniós versenyszabályok értelmében vett „vállalkozás” fogalmának, amely e jog önálló fogalma, nem lehet különböző a terjedelme a Bizottság által az 1/2003 rendelet 23. cikkének (2) bekezdése alapján kiszabott bírságok és az uniós versenyszabályok megsértése miatti kártérítési keresetek összefüggésében (2021. október 6-i Sumal ítélet, C-882/19, EU:C:2021:800, 38. pont).

41 Másodszor meg kell állapítani, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy a joghatóság vizsgálatának szakaszában az eljáró bíróság nem értékeli sem a kérelem elfogadhatóságát, sem pedig annak megalapozottságát, hanem kizárólag az eljáró bíróság államával fennálló azon kapcsolóelveket azonosítja, amelyek az 1215/2012 rendelet 8. cikkének 1. pontja alapján igazolják a joghatóságát.

42 Mindemellett – bár igaz, hogy az 1215/2012 rendelet nem pontosítja kifejezetten a nemzeti bíróságokat a joghatóságuk vizsgálata során terhelő felülvizsgálati kötelezettségek terjedelmét, mivel a belső eljárásjog olyan aspektusáról van szó, amelyet e rendeletnek nem célja egységesíteni – a Bíróság kimondta, hogy a belső eljárásjog releváns szabályainak alkalmazása nem sértheti az 1215/2012 rendelet hatékony érvényesülését. Márpedig, noha a jogbiztonság mint célkitűzés megköveteli, hogy az eljáró nemzeti bíróság könnyen nyilatkozhasson saját joghatóságáról anélkül, hogy köteles lenne az ügy érdemében határozni, az arra vonatkozó kötelezettség, hogy már az eljárás e szakaszában részletes bizonyítást vegyen fel mind a joghatósággal, mind pedig az ügy érdemével kapcsolatos releváns ténybeli elemeket illetően, azzal a kockázattal járna, hogy előre eldöntené a kereset megalapozottságának vizsgálatát (lásd ebben az értelemben: 2015. január 28-i Kolassa ítélet, C-375/13, EU:C:2015:37, 61–63. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

43 Ezenkívül a Bíróság azt is pontosította, hogy mind a megfelelő igazságszolgáltatás mint célkitűzés, mind pedig a bíróságot a feladatai ellátása során megillető autonómia tiszteletben tartása megköveteli, hogy az eljáró bíróság a rendelkezésére álló valamennyi információ fényében megvizsgálhassa joghatóságát, ideértve adott esetben az alperes által szolgáltatott információkat is (lásd ebben az értelemben: 2015. január 28-i Kolassa ítélet, C-375/13, EU:C:2015:37, 64. pont; 2016. június 16-i Universal Music International Holding ítélet, C-12/15, EU:C:2016:449, 45. pont).

44 E tekintetben az összefüggés fennállását illetően tehát relevánsak azok az információk, amelyek annak bizonyítására irányulnak, hogy a keresetlevél tárgya valóban azonos ténybeli és – adott esetben – jogi helyzet. Következésképpen e bíróság az összefüggés megállapítása céljából megalapozottnak tekintheti a felperesnek a jogellenes károkozásért vagy jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménnyel vagy ilyen cselekményből fakadó igénnyel kapcsolatos

felelősség feltételeivel kapcsolatos, a kérelmeiben megfogalmazott releváns állításait (lásd analógia útján: 2016. június 16-i Universal Music International Holding ítélet, C-12/15, EU:C:2016:449, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

45 Következésképpen az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben az eljáró bíróság a joghatóságának megállapítása érdekében szorítkozhat – amennyiben ezt a nemzeti jog lehetővé teszi – annak vizsgálatára, hogy nem eleve kizárt-e, hogy az anyavállalat meghatározó befolyást gyakorolt a leányvállalatra.

46 Ez a helyzet akkor, ha a felperes az anyavállalat meghatározó befolyásának és felelősségének vélelmére hivatkozik. Mindazonáltal annak vizsgálata, hogy nem mesterséges jellegű az azon anyavállalattal szemben benyújtott kereset, amelynek székhelye igazolja az eljáró bíróság joghatóságát, azt feltételezi, hogy az alperesek hivatkozhatnak olyan valószínűsítő körülményekre, amelyek vagy arra utalnak, hogy ezen anyavállalat sem közvetlenül, sem közvetve nem rendelkezett kizárólagos vagy majdnem kizárólagos részesedéssel e leányvállalatban, vagy arra, hogy e vélelmet mégis meg kell dönteni.

47 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy az 1215/2012 rendelet 8. cikkének 1. pontját akként kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az, hogy olyan kérelmek esetén, amelyek arra irányulnak, hogy az anyavállalatot és a leányvállalatot egyetemlegesen kötelezzék a versenyszabályok e leányvállalat általi megsértése miatt keletkezett kár megtérítésére, az anyavállalat székhelye szerinti bíróság, amelyhez e kérelmeket benyújtották, a joghatóságának megállapítása érdekében arra a vélelemre támaszkodik, amely szerint ha az anyavállalat a versenyszabályokat megsértő leányvállalatban közvetlenül vagy közvetve kizárólagos vagy közel kizárólagos tőkerészesedéssel rendelkezik, akkor meghatározó befolyást gyakorol e leányvállalatra, feltéve hogy az alpereseket nem fosztják meg attól a lehetőségtől, hogy olyan valószínűsítő körülményekre hivatkozzanak, amelyek vagy arra utalnak, hogy ezen anyavállalat sem közvetlenül, sem közvetve nem rendelkezett kizárólagos vagy majdnem kizárólagos részesedéssel e leányvállalatban, vagy arra, hogy e vélelmet mégis meg kell dönteni.

A költségekről

48 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 8. cikkének 1. pontját

a következőképpen kell értelmezni:

azzal nem ellentétes az, hogy olyan kérelmek esetén, amelyek arra irányulnak, hogy az anyavállalatot és a leányvállalatot egyetemlegesen kötelezzék a versenyszabályok e leányvállalat általi megsértése miatt keletkezett kár megtérítésére, az anyavállalat székhelye

szerinti bíróság, amelyhez e kérelmeket benyújtották, a joghatóságának megállapítása érdekében arra a vélelemre támaszkodik, amely szerint ha az anyavállalat a versenyszabályokat megsértő leányvállalatban közvetlenül vagy közvetve kizárólagos vagy közel kizárólagos tőkerészesedéssel rendelkezik, akkor meghatározó befolyást gyakorol e leányvállalatra, feltéve hogy az alpereseket nem fosztják meg attól a lehetőségtől, hogy olyan valószínűsítő körülményekre hivatkozzanak, amelyek vagy arra utalnak, hogy ezen anyavállalat sem közvetlenül, sem közvetve nem rendelkezett kizárólagos vagy majdnem kizárólagos részesedéssel e leányvállalatban, vagy arra, hogy e vélelmet mégis meg kell dönteni.

Aláírások